

Státní oblastní archiv v Plzni – 5. oddělení

Velkostatek Údrč

(1602) 1611 – 1935

I n v e n t á ř

EL NAD č.: 218

AP č.: 604

Ivo Kadlec

Nepomuk 2007

O B S A H

Ú v o d

I. Vývoj původce archivního souboru	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru	12
III. Archivní charakteristika archivního souboru	13
IV. Stručný rozbor archivního souboru	14
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	17

Přílohy

Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury	18
Příloha č. 2 – Struktura archivního souboru	19
Příloha č. 3 – Dnešní a německá či dnes nepoužívaná znění místních jmen	20
Příloha č. 4 – Tematická struktura knihy č. K 5	23

Inventární seznam

I. K N I H Y

A) Veřejná agenda	26
-------------------	----

II. S P I S O V Ý M A T E R I Á L

A) Registraturní pomůcky	35
--------------------------	----

III. M A P Y A P L Á N Y 35

Tiráž

Úvod

I. Dějiny původce archivního souboru

Obec Údrč se nachází přibližně 5 kilometrů na severozápad od Žlutic (s nimiž je spojuje dávná historie) směrem na Bochov a Karlovy Vary. Dle údajů z Regesta decimarum papalium vydaných Tomkem byla tato obec mimo jiné po delší časové údobí církevně spravována z děkanství ve Žluticích.

Nejstarší zmínky o vsi Údrč pocházejí dle údajů z Codexu diplomaticus et epistopalis regni Bohemiae z roku 1169 a podle původního znění se toto označení používalo pro dvůr Údrčův, osobu, již však nelze na základě historických pramenů doložit. Ať již se jedná o příslušníka rodu skutečného či fiktivního, odvozují od něj svůj původ Údrčtí z Údrče. Jako první doložená osobnost se posléze objevuje v pramenných zdrojích postava jistého Smila z Údrče, který je poprvé uveden na darovací listině špitálu Jana Jeruzalémského z roku 1183. Na této listině je jeho jméno zaznamenáno spolu se syny "cum filiis", jichž jména se však na tomto dokumentu nevyskytují.

Od konce 12. století až do poloviny 14. století písemné zprávy o dalších osobnostech obývajících toto panství nevydávají žádná svědectví. Příčinu možno hledat nalézt v tehdejší pravděpodobné závislosti velkostatku na majitelích bochovského hradu. Vzhledem ke skutečnosti, že se v tomto období zbudovaná tvrz rozšiřovala a přilehlé panství zvětšovalo, neměla dočasná závislost na Bochově na další vývoj zcela negativní dopad. Kromě toho se značným způsobem zvýšil počet na velkostatku žijících obyvatel, pro něž vzápětí vyvstala potřeba vystavět kostel. Ačkoliv historické prameny jeho výstavbu potvrdily, není zcela jisté, v kterých letech se místní k tomuto činu odhodlali.

Od 40. let 14. století se náhle objevují údaje o dalších historických postavách z této dynastie jmenujících se Ahně a Předosta. Ti však stále ještě působili jako manové pro pány z Bochova a obdobně vypadala situace i za jejich nástupců Jindřicha a Chlumka vůči pánům Boršů z Rýzemburka vládnoucím na Bochově.

Poté, co Chlumecký krátce po roce 1400 zemřel, zanechal po sobě tři nezletilé syny Smila, Jindřicha a Jana. Vzhledem k jejich nízkému věku bylo nezbytně nutné zajistit výkon správy nad panstvím prostřednictvím jejich poručníků. Pro tuto funkci byli určeni Litold z Ratiboře a Jan z Polomi, dále pak Petr Kovář ze Struhař spolu se Štěpánem z Týniště.

Po dosažení zletilosti Chlumkových synů přešla správa hospodaření na velkostatku nejprve na kratší časový úsek do Smilových rukou. Poté svého bratra na panství vystřídal Jindřich, který na statku hospodařil prakticky až do své smrti roku 1487.

Po Jindřichově skonu náležela správa panství jeho synům Jindřichovi a Janovi, z nichž pro další vývoj událostí na velkostatku má nepochybně větší význam spíše Jindřich (mladší). Ten ovládal ještě

předtím, než se ujal správy nad zděděným majetkem po otci, komplex hospodářských celků skládajících se z poblíž Údrče ležící tvrzí Týna a dále též i části vsi Kysibl. Poté k již dříve nabytému majetku připojil velkostatek Údrč. Vzhledem k rozsáhlosti tohoto celku i nedostatku spolehlivých pramenů se dnes nedá určit, zda celé toto panství spravoval sám nebo zda se části tohoto majetku vzdal ve prospěch svého bratra Jana. Teze z poslední doby se spíše přiklání k názoru, že určitá část byla pod kontrolou bratra Jana, ale její rozsah se zcela nedá určit.

S jistotou se však ani nedá říci, zda po Jindřichově smrti sídlili na velkostatku oba jeho synové, Jiří a Jan. Z dochovaných pramenů lze tvrdit s jistotou, že se roku 1497 oba dostali do soudního sporu se Žibřidem z Polomi a to z důvodu nedodržení smlouvy o rybník.

Události vztahující se k soudnímu sporu se Žibřidem z Polomi v sobě skrývají pro současného badatele ještě jeden významný aspekt. Zpráva o soudu o rybník je nicméně důležitá i z jiného důvodu. Jedná se totiž zatím poslední známou informací podávající svědectví o přítomnosti rodu Údrčských na Údrči. Počátkem 16. století drželi Údrčtí statek Nepomyšl, a proto se zdá, že se do něj odstěhovali a vzápětí přestali o Údrč projevovat zájem. Okolo roku 1500 tak přešla vláda nad touto oblastí přímo do rukou Plavenských z Plavna, sídlících na hradě Hartenštejn a ovládajících kromě jiného i hrad Bochov. Plavenští nicméně Údrč nevyužívali přímo a předali ji jako manství do rukou rodu Steinsdorfů ze Steinsdorfu.

S érou Steinsdorfů je úzce spjata výstavba nového sídla, které bylo posléze zapsáno do Zemských desek roku 1563. Poté, co byla tato stavba dokončena, noví páni se do ní nastěhovali a opustili své původní sídlo, které je nyní nutno hledat za jižním křídlem novějšího renezančního zámku.

Jako první osoba zastupoval na Údrči rod ze Steinsdorfu Anselm, jež získal statek Brtí nalézající se 6 kilometrů na jihovýchod od Bečova. Po něm spravoval toto panství jeho syn Adam, kterému Jindřich IV. z Plavna roku 1563 prodal za 2 400 českých grošů Údrč i s poplužním Týnem a dalšími obcemi, mezi nimiž nutno zdůraznit obec Skoky, která byla tímto krokem s Údrčí spojena v jeden správní celek. Tím definitivně skončilo období Plavenských a začala éra Steinsdorfů.

Po Alselmově smrti spravovala hospodářství jeho manželka Kateřina, rozená Schreibensdorfová. Ta nechala roku 1579 bývalý choťův majetek zapsat do Zemských desek, aby vzápětí předala velkostatek, zahrnující již i Vahaneč, do doby zletilosti svých dětí do správy svým zástupcům. Poté, co její synové Alselm, Abrahám a Kašpar dosáhli plnoletosti, přešlo časem vlastnictví jejich statků do rukou syna Alselma, který jej obhospodařoval až do počátku 17. století.

K ukončení éry Steinsdorfů došlo roku 1602, kdy svůj majetek na Údrči prodali Janu Jindřichu Prollhoferovi. Tento rok je zároveň z hlediska fondu velmi důležitým mezníkem, od něhož se vedou zápisy do nejstarší z pozemkových knih ve fondu. Samotnému Janu Jindřichu Prollhoferovi však

nebylo příliš dopřáno, aby se mohl dlouhodobě těšit z nově získaného majetku. Dva roky po koupi velkostatku Údrč jej zastihla smrt a majetek tak zdědil jeho syn Fabián Sebastián Prollhofer. Ani ten zde nezůstal po delší časové údobí a 4 roky po úmrtí svého otce jej předal Štěpánu Šlikovi z Holíče.

Na počátku nadcházejícího desetiletí došlo k dalším převodům majetku na panství Údrč. Nedlouho poté, co nový majitel panství Štefan Šlik uzavřel s Kašparem ze Štendorfu dohodu o práva vztahující se k polomským rybníkům, prodal roku 1613 Údrč spolu s Polomí Jáchymu Libštejnskému z Kolovrat na Rabštejně.

Éra Jáchyma Libštejnského jakožto nového vlastníka se výrazným způsobem zapsala do dějin tohoto velkostatku a to zejména v otázce jeho teritoriálního rozsahu. Tento šlechtic se roku 1616 rozhodl navzdory nepříznivé finanční situaci a veškerým dluhům rozšířit své panství koupí Martic nacházejících se poblíž Polomi několik kilometrů na jih od Údrče. V té době tato obec již několik desetiletí existovala. Ačkoliv se nedá s jistotou tvrdit, kdy přesně vznikla, nejstarší dochované písemnosti se této vsi ji zmiňují poprvé v roce 1592, avšak předpokládá se její existence již z dřívějších let.

Roku 1616 se témuž vlastníkovi Údrče podařilo obdobným způsobem získat od Jana Jáchyma Ratibořského z Chocebuz Ratiboř. Co se týče bližších okolností provázejících koupi a zejména přesné datace této transakce, nutno zdůraznit, že si mnohé prameny navzájem protirečí. Faktem zůstává, že již roku 1615 byl Jáchym Libštejnský uveden v soupisu poplatníků jako majitel panství Rabštejn a statků Libkovice, Údrč a Martice.

Pro další sled událostí mělo klíčový význam povstání českých stavů proti Habsburkům, kterého se Jáchym Libštejnský zúčastnil. Za svoji účast v povstání proti císaři byl potrestán zábohem Údrče, Ratiboře a Martic. Rodina si mohla ponechat pouze Rabštejn, který však byl uveden jako majetek jeho manželky Kateřiny. Velkostatek Údrč tak připadl Koruně a poté, co byl úředně oceněn na necelých 25 000 kop grošů, byl za obdobnou cenu prodán Severýnu Táhlovi z Horštejna. V kupní smlouvě, již Táhlo s císařskou mocí uzavřel, se při prodeji údrčského velkostatku hovořilo kromě již zmíněných Martic a Ratiboře též o obcích Skoky, Polom a Hlineč.

Ani Severýn Táhlo z Horštejna, obdobně jako několik předchozích majitelů Údrče nemínil zůstat na Žluticku dlouhodobě, a proto nabytý majetek roku 1630 odprodal za sumu 114 000 zlatých rýnských Juliu Jindřichu Sasko-Lauenburskému. V kupní smlouvě dokumentující tuto transakci jsou uvedeny kromě již zmíněných vsí ještě další obce a výčet obcí pak v tomto případě obsahuje kromě již zmíněných osad navíc Veselov, Knínice, Vahaneč a Herstošice. Kníže sasko-lauenburský dále připojil celé panství ke svému velkostatku Toužim a nechal se v Údrči zastupovat místním hejtmánem.

První polovina 17. století však pro Údrč, obdobně jako pro celou střední Evropu a České země

nevyjímaje, neznamenalala období prosperity a rozkvětu. Zejména na tom nesou svůj hlavní zejména podíl události Třicetileté války a dále pak epidemie moru, který se do těchto oblastí rozšířil roku 1613. Obě tyto události se značně negativním způsobem projeví v početním stavu obyvatelstva. Dále byly následky Třicetileté války patrné i v religiózní sféře. Před vypuknutím stavovského povstání byla značná část obyvatelstva evangelického vyznání a v Údrči se nacházející farní kostel sv. Leonarda spravovali protestantští kněží. Když proběhla rekatolizace, zůstal sice kostel zachován, avšak duchovní správu farnosti převzali katoličtí duchovní.

Po těchto událostech došlo k výraznému snížení početnímu stavu obyvatel, což ostatně dokumentuje i Berní rula. Tento soupis z roku 1654 uvádí jakožto majitele Julia Jindřicha, knížete sasko-lauenburského. Dále udává, že se na panství v polovině 50. let 17. století nacházelo včetně obce Údrč 17 vesnic, které v pozdějších letech náležely k soudním okresům Bochov, Žlutice a Bečov nad Teplou. Selský lid zde byl zastoupen sedláky, chalupníky i zahradníky. Přímě v Údrči žilo 21 sedláků (nejvíce příslušníků této skupiny poddanského obyvatelstva z celého velkostatku) a 3 zahradníci. Neexistují zprávy o tom, že by se v této obci vyskytoval nějaký chalupník. Těch žilo nejvíce v Herstošicích, Marticích a v Kylmesu (ve všech uvedených občinách po 12). Zahradníci se vyskytovali jen zřídka a to pouze v omezeném počtu. Jednalo se kromě již zmíněné Údrče i o obcí Vahaneč, Knínice, Veselov a Cihes.

Nyní několika slovy o individuálním historickém vývoji dalších obcí, které se v průběhu mnoha let staly součástí velkostatku Údrč. Tyto vsi byly do velkostatku Údrč zaintegrovány postupným vývojem a nikoliv najednou. Ves Čichalov je poprvé doložena r. 1386 a záznamy o tři roky později dokumentují na tomto místě tvrz, která byla sídlem Hereše z Čichalova, který zároveň spravoval i hrad Bečov. Jeho potomci Čichalovci z Čichalova ovládali přilehlé oblasti až do r. 1530, kdy prodal Jan z Čichalova tvrz Huvarovi z Lobenštejna, a později byla ves Čichalov připojena k Údrči. Původní panské sídlo, které tvořila tvrz, stávalo na vrcholu kopce Hůrky nad vesnicí a jeho zbytky se uchovaly až do poloviny 80. let 18. století. Do dnešních dnů z něj zbylo jen tvrziště obklopené příkopy.

První písemné zprávy o vsi Knínice pocházejí z roku 1581. Tehdy tato obec náležela k holetickému statku a vládli zde Zumrové z Herstošic, zatímco podle údajů z roku 1588 patřily Herstošice Jáchymu Niklasovi a Jindřichu Sommerovi, tehdy zároveň vlastníku Martic. Jan Jiří Zumr nechal postavit v Knínicích tvrz, kterou r. 1603 prodal Kryštof Zumr Jáchymovi z Kolovrat. Když byly v roce 1633 Knínice připojeny k panství Údrč, tvrz ztratila svůj původní význam a posléze zanikla. Do dnešních dnů nebylo možné lokalizovat přesně místo, kde stála.

O vsi Ratiboř se objevují zmínky již v XV. století. Tehdy měla patřit rytíři ze Sechzebus. Na základě dochovaných písemností, zejména pak listin můžeme tvrdit, že zde sídlil před rokem 1567

Mikuláš Ratibořský a roku 1579 Johann Ratibořský. Dnes je obec jednou ze sedmi přidružených obcí města Žlutice.

Dnes již zaniklá obec Skoky je známá především díky kapli ze 30. let 18. století zasvěcené Panně Marii Maš'ovské, jíž místní chtěli vyjádřit poděkování za mnohá uzdravení a vyslyšení jejich modliteb. Nedlouho po zbudování kaple, začali k tomuto místu přicházet i lidé z okolí a kaple se brzy stala pro mnohé známým poutním místem.

Veselov, který byl r. 1620 Václavu Sommerovi z Herstošic konfiskován, koupil roku 1622 Severyn Táhlo z Horsteina. Záhoří bylo roku 1665 prodáno Evou Margarethou Mischowskou hraběti Juliu Jindřichu Saskému. Obě dvě uvedené osady patří dnes mezi 7 přidružených obcí města Žlutice.

Sasko-lauenburská knížata ovládala Údrč společně s Toužimí a Ostrovem nad Ohří až do roku 1689, kdy se Sybila Augusta provdala za Viléma Ludvíka, markraběte bádenského. Tím začíná období vlády bádenských, kteří zde sídlili až do roku 1787.

O stavu hospodářství v době jejich vlády referuje mimo jiné též Tereziánský katastr. Ten se ve své rustikální části, vydané v průběhu 40. let 18. století, zmiňuje dohromady o 21 vesnicích. Jako poslední obec uvádí dnes již zaniklou osadu Lachovice (nyní jako součást obce Kojšovice), z čehož lze usuzovat, že panství v polovině 18. století zasahovalo poněkud více na jihovýchod směrem k Toužimi. Dle údajů z Tereziánského katastru se lze domnívat, že zde sedláci z Údrče na lachovických polnostech pouze robovali se svým dvojspřežím a obec neobývali. Jako majitelka panství je uvedena ovdovělá markraběnka Františka z Baden-Hochbergu. Nejvíce hospodářů (28) obývalo tehdy obec Údrč. Na druhém místě, co se týče velikosti obce dle uvedeného počtu žijících obyvatel, se zařadil Čichalov, který obývalo 17 selských rodin. O něco menší pak byly vsi Ratiboř, Skoky, Knínice a Veselov. Jako nejmenší obec tohoto panství výpis z katastru udává Radyni, kde žily 3 rodiny a Hřivínov pouze s 1 hospodářem.

Specifikum Hřivínova spočívá v tom, že tato ves náležela větší měrou k velkostatku Budov, Luka a Verušičky. Zvláštní postavení je v Tereziánském katastru určeno Marticím, které spadaly celé pod dominikální držbu.

Nikdo ze sedláků nehospodařil na poli o rozloze větší než 60 strychů. Dá se proto říci, že největší počet polností o největší výměře patřil obyvatelům vesnice Sovolusky, kde jich 11 obdělávalo pole o velikosti větší než 30 strychů. V obci Pavice pro změnu převažovali (v počtu 11 rodin) hospodáři s výměrou polí mezi 15 a 30 strychy. V samotné Údrči pak byli zastoupeni zejména lidé vlastníci pole mající výměru 5 až 15 strychů. Na statku vypěstované obilí se vozilo zejména do Bochova, dále pak do Horního Slavkova, Manětína, Hroznětína a Stružné.

Na panství žili kromě selských rodin i řemeslníci. Jednalo se zejména o sládky, mlynáře, tesaře, krejčího, ševce a bednáře, dále o kožešníka a vinopalníka. Kromě toho zde pobýval i učitel. Údaje z Berní ruly podávají svědectví i o 3 židovských rodinách přímo v obci Údrč a 2 rodinách Židů v Čichalově, kteří se rovněž živili řemeslnou výrobou. Jeden z nich pracoval jako řezník, další jako krejčí. Další provozoval obchod s plátnem a kořením. Co se týče zemědělské výroby, nenacházely se na velkostatku pouze polnosti, ale též i louky a značné množství rybníků. Dominikál zachycující údaje z 50. let 18. století hovoří o polnostech o výměře 2706 strychů, z čehož se v přímém držení šlechty nacházelo 2654, 3 strychů a 51, 2 strychů ve vlastnictví církve. Pastviny byly pouze v držení vrchnosti. Ve vlastnictví vrchnosti se nacházela též převážná část lesů na tomto panství. V církevní správě se naproti tomu nacházelo 19 strychů luk spolu se 4 strychy porostlin.

Mezi velikostí polí zapsaných v katastru tohoto panství neexistovaly zásadní rozdíly. Vesměs se jejich výměra pohybovala u jednotlivých vsí v rozmezí od 232 strychů u obce Záhoří do hodnoty 353 strychů u obce Veselov. Dále k velkostatku patřil značný počet lesů a luk. V neposlední řadě též nutno připomenout značný počet rybníků mlýnů a chmelnic.

V otázce církevní správy hlavní temporální centrum panství představoval farní kostel sv. Linharta v Údrči, kam docházeli věřící z okolních vesnic a rovněž i obcí, které patřily k sousedním velkostatkům jako například z Tešetic, Valova. V Údrči též pobývala šlechta mající v obci zbudovaný zámecký komplex, avšak v soupisu dominikálu není uvedeno jméno tehdejšího vlastníka velkostatku.

Ludvík Jíří, markrabě bádenský, zůstal bezdětný. Podle smlouvy, kterou uzavřel roku 1771 s císařským dvorem, si ze zděděných statků si ponechal pouze Hauenstein a Údrč, zatímco zbývající oblasti dal k doživotnímu užívání své neteři Alžbětě Augustě Eleonoře, která pak disponovala majetkem až do své smrti roku 1787. Po smrti Ludvíka Jiřího a zejména po skonu Alžběty Augusty Eleonory připadly veškeré statky do vlastnictví císařského dvora.

O hospodářské situaci uvnitř statku v 80. letech 18. století se zmiňuje Jaroslaus Schaller ve své Topografii. Ve své publikaci podává zprávy o vesnici Údrč mající 58 domů a dále pak blízké tvrzi, kde sídlili páni z Údrče a která byla rovněž dle svědectví B. z Hodějova obývána ještě v 16. století. Obcí protékal potok, který dle autorových slov nebyl oficiálně pojmenován.

Dále autor podává svědectví o již zmíněném farním kostelu sv. Leonarda nacházející se v Údrči. Ten stál již ve středověku a k němu se vztahující patronátní práva vrchnosti byla zaznamenána ve zřizovacích knihách z roku 1384. Význam tohoto kostela mimo jiné taktéž spočívá v přítomnosti náhrobků pánů z Údrče, z Martic a Ratiboře, které se v něm do dnešních dnů, ač ve značně opotřebeném stavu, nacházejí.

Dále autor uvádí další obce náležející tomuto velkostatku. Jedná se o Vahaneč s poplužním

dvorem, Záhoří, Herstošice, Zlatou Hvězdu, Knínice, Ratiboř o 26 domech a s kostelem sv. Jana a Pavla. Zvlášť se zde nachází zmínka i o cihlářské huti nazývajícím se Strážovka, dále pak o Polomi o 20 domech, Hlinči a Jesínkách. Dále se pak hovoří o obcích Skoky s 21 domy a kostelem zasvěceným Panně Marii, k němuž se konaly poutě a který byl spravován premonstrátským řádem. Nakonec je pak uvedena zmínka o vsích Sovolusky, Martice a statku Pobice.

Jak již bylo řečeno, po skonu Elizabethy Augusty přešla Údrč do rukou Koruny. Vzhledem ke skutečnosti, že měli Bádenové své příbuzné v zahraničí musela s definitivní platností upravit majetkové vztahy mezi příslušníky této dynastie a monarchií mezistátní smlouva z roku 1809. V této době byla Údrč spravována nejprve jako přímý komorní statek, poté patřila až do poloviny 30. let 19. století spolu s Čichalovem do souboru tzv. státních statků.

Když bylo v červenci 1836 rozhodnuto o odprodeji Údrče, konala se veřejná dražba, v níž se mělo rozhodnout o vítězi. Podle prohlášení, které celou transakci doplňovalo, bylo stanoveno, že se statek skládá z 15 vesnic a poddanského dvora ve vsi Hřivínov (původně Mokovice), ač byla tato obec součástí sousedního statku Luka. V sedmi obcích měly být poplužní dvory. K údrčskému poplužnímu dvoru tehdy patřilo celkově 55 rybníků, lesy, pivovar, vinopalna, 7 mlýnů, pila, cihelna a celý komplex zámeckých domů v Údrči.

Obec údajů Gottfrieda Sommera, které zveřejnil ve svém díle Elbogner Kreis, měla Údrč 64 domů, čehož 3 patřily Židům, dále pak farní kostel sv. Leonarda, 1 faru a 1 školu pod patronátem vrchnosti postavenou roku 1818.

Kostel sv. Leonarda sice vyhořel roku 1784, ale za dob Sommera byl již částečně zrenovován. Z fary v Údrči byly kromě toho církevně rovněž spravovány i vsi Heršadice, Zlatá Hvězda, Knínice, Ratiboř, Polom a Jesínky.

Z přilehlých obcí v okolí Údrče byl největší Veselov, druhé místo pak zaujímal Ratiboř, v níž žilo 265 obyvatel. Z dalších vsí, jichž počet obyvatel přesáhl hodnotu 100 lidí, by se daly uvést Vahaneč, Čichalov, Zlatá Hvězda, (samota, zpočátku součástí obce Herstošice, uvádí se v pramenech od roku 1661, avšak jako samostatná obec teprve od r. 1804), Knínice, Polom, Skoky, Martice, Sovolusky a Záhoří. Dále pak Jesínky, Hlineč ani této hodnoty zdaleka nedosáhly. O obci Hřivínov však u Sommera neexistuje žádná zmínka.

Ve veřejné dražbě, která se uskutečnila v 30. letech 19. století, nakonec uspěl malostranský měšťan Jan Antonín Hladík, do té doby majitel sousedních statků Verušiček, Luk a Budova, a panství obdržel za cenu 170 050 zlatých. O dva roky později se nicméně rozhodl zbavit se značné části svého majetku, který prodal své neteři Antonii, manželce Viléma z Neubergu, a ponechal si pouze Údrč. Když na počátku 40. let skonal, přešel majetek na již zmíněnou Antonii z Neubergu. Antonie,

kteřá měla tento velkostatek ve vlastnictví společně s manželem, ovládajícím též panství Kysibl-Štědrá, převedla roku 1856 vlastnické právo z Údrče na Viléma z Neubergu. Když v 60. letech Vilém z Neubergu zemřel, vlastnictví Údrče bylo po dohodě se sourozenci předáno druhorozenému synu Karlu Vilému, který však také nedlouho poté skonol. Po jeho úmrtí spravovala až do počátku 70. let majetek bývalá manželka Karla Viléma Anna, která, poté co se provdala za příbuzného Mořice Srnku, nechala na něj vzápětí převést právo k vlastnictví poloviny tohoto statku.

Srnkovi se vzápětí pokoušeli svůj majetek na Údrči několikrát prodat. Jejich první snahy se dokonce datují do roku 1872. Po několika neúspěšných pokusech najít výhodného kupce ji nakonec předali roku 1891 Juliovi a Marii Riedlovým za 200 000 zlatých. Ti si však Údrč neponechali a roku 1901 ji předali Peregrinu a Josefu Wormovým. Po třech letech od nich koupil statek za 200 000 zlatých korun Quido Hilscher a po jeho úmrtí přešel majetek na jeho vdovu Bertu.

Časté změny majitelů panství se nicméně neprojevily pozitivním způsobem na jejím teritoriálním rozsahu. Zatímco v polovině 18. a 19. století se velkostatek Údrč rozkládal na více než 1700 hektarech půdy, do poloviny 60. let 19. století se tato výměra snížila na 800 hektarů a za Hilscherů tato plocha činila pouze 484 hektarů.

Bertě Hischerové byl sice majetek roku 1921 v důsledku pozemkové reformy zabrán, ale na počátku 30. let 20. století byla většina půdy patřící ke statku zproštěna záboru, a tak Berta Hilscherová mohla svůj majetek spravovat až do roku 1945, kdy jí byl s definitivní platností zabaven a byla na něj uvalena národní správa, kterou následně československý stát vykonával až do období po sametové revoluci.

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

O původním uložení písemností nemáme konkrétní zprávy. Do roku 1848 vykonával nad statkem správu místní vrchnostenský úřad. Vlastní správa statku byla posléze v 2. polovině 19. století řízena správcem, za Hilscherů dohlížel nad hospodařením velkostatku osobně majitel.

V roce 1850 v souladu s ustanovením zákona 278/1848 převzal pozemkové knihy místní soud, což je dodnes patrné i na signaturním označení. Na základě toho lze tvrdit, že většina pozemkových knih byla uložena u okresního soudu ve Žluticích, zatímco kniha K 50 se nacházela u soudu v Bochově. Zbývající významné písemnosti se v místní spisovně během 19. století ztratily.

Na základě zákona z roku 1871 byly zavedeny nové pozemkové knihy, které do roku 1884 zcela nahradily původní řadu pocházející z patrimoniálního období. Knihy byly posléze uskladněny u soudu až do jejich převzetí Zemským archivem v Praze. V období po 2. světové válce byly delimitovány do Státního archivu v Plzni. V nadcházejících desetiletích se do archivu dostaly i zbývající části fondu.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

V 60. letech 20. století převzal soubor Státní archiv v Plzni, kde byly dr. Fleissigem katalogizovány pozemkové knihy. Později byl archivní soubor Velkostatek Údrč uchovávan ve žlutické pobožce plzeňského Státního oblastního archivu. Fond tehdy obsahoval 43 pozemkových knih a podací protokol z roku 1838. Tato část fondu byla též v roce 1971 prozatímně inventarizována. O rok později přibily do fondu další pozemkové knihy. Záznam z roku 1976 udává ještě další přírůstek. Z největší pravděpodobnosti se jedná o 4 mapy, z nichž se 2 exempláře nacházejí ve shodné podobě. Tyto části fondu nicméně nebyly ve Žluticích inventarizovány ani prozatímně.

Fond se nacházel na žlutickém pracovišti SOA Plzeň až do jeho uzavření v roce 2006. Poté byl archivní soubor převezen do nového pracoviště Státního oblastního archivu v Nepomuku.

Následujícího roku bylo provedeno definitivní uspořádání archivního souboru a jeho následná inventarizace. Knihy, spisový materiál a mapy byly seřazeny dle Základních pravidel pro pořádání archivního materiálu. Uspořádání a rozčlenění fondu bylo realizováno následujícím způsobem: Pod položku knihy bylo převedeno 53 pozemkových knih včetně těch, které do Žlutic přibily později. Podací protokol z roku 1838 byl z důvodu nevhodného skladování vyjmut z kartonu a uložen do desek. Mapy byly rovněž upořádány po vzoru metodického pokynu a předchozích inventářů tak, aby byly 2 shodné exempláře z těchto 4 jednotlivin uvedeny jako 1 inventární jednotka.

Ve fondu se nacházejí archiválie zařazené do I. kategorie. Jedná se o pozemkové knihy. Písemnosti jsou sepsány většinou v německém jazyce. Ojediněle se vyskytuje i čeština, například v knize K 5.

Při pořádání nebylo ve fondu skartováno. Stav písemností náležejících tomuto fondu je uspokojivý, což se však nedá tvrdit o všech jednotlivinách tohoto archivního souboru. Knihy K 9, K 12, K 15, K 20, K 21, K 23, K 24, K 26, K 27, K 38 a K 42 mají uvolněnou vazbu. Kniha K 34 byla roku 1971 převázána a u knihy K 50 byla o 5 let později provedena oprava hřbetu a desek.

České názvy obcí v inventáři jsou uvedeny v podobě, v jaké se vyskytují ve Statistickém lexikonu obcí České republiky z roku 2005. Německé nebo dnes již nepoužívané tvary místních jmen a jejich dnešní znění jsou uvedeny v příloze č. 3.

Vzhledem k malému rozsahu archivního souboru není inventář vybaven rejstříkem.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Dochované archiválie podávají přehled o stavu jednoho z významných panství nacházejícího se poblíž Žlutic od počátku 17. století až do 30. let 20. století. Skládají se ze 53 knih, 1 podacího protokolu a dále též ze 4 map z roku 1935.

Pozemkové knihy tohoto fondu dokládají majetkovou držbu poddaných velkostatku od 17. století až do poloviny 19. století. Chronologicky začínají knihou K 5, do níž se zaznamenávaly kupní smlouvy z celého panství Údrč v první polovině 17. století. Kniha je rozčleněna tematicky pro každou obec zvlášť, záznamy jsou však vedeny v některých případech značně chaotickým způsobem. Proto byla pro detailnější rozbor obsahu této knihy zvlášť vytvořena příloha č. 4.

Obdobným způsobem jako K 5 byla vedena kniha i obchodů s tematickým určením pro celé panství K 6 ze 40. až 70. let 17. století. Na ni posléze navazují v abecedním a chronologickém pořadí další pozemkové knihy, určené pro jednotlivě pro každou obec zvlášť a ve fondu uspořádané abecedně. Jedná se o K 7 z let 1657 – 1750 a 1750 – 1796 pro Čichalov, dále pak pozemkové knihy obce Herstošice z let 1685 – 1772 a 1763 – 1800 označené jako K 9 a K 10, pozemkovou knihu obce Hlineč K 11 z let 1611 – 1786, pozemkovou knihu pro obce Jesínky a Martice jako K 12 z let 1631-1792, pozemkovou knihu obce Knínice K 13 a K 14 z let 1652 - 1778 a 1764 – 1792. Pro obec Knínice je určená ještě jedna kniha, označená jako K 15, která však obsahuje rovněž i záležitosti týkající se obce Skoky z časového údobí 1627 – 1763.

Další knihy s označením K 16 a K 17 se týkají záležitostí obce Polom z let 1651 – 1790 a 1755 – 1797. Na ně navazují K 18 a K 19 pro Ratiboř z let 1655 – 1760 a 1739 – 1800. Poté se ve fondu objevuje samostatná kniha K 20 pro obec Skoky z let 1745 – 1802. Poté následují knihy K 21 a K 22 pro Sovolusky z let 1617 – 1745 a 1735 – 1800, K 23 až K 25 pro Údrč z let 1617 – 1770, 1735 – 1792 a 1792 - 1800, pozemková kniha obcí Vahaneč a Hřivínov z let 1650 – 1802, pozemkové knihy K 27 a K 28 obce Veselov z let 1650 – 1760 a 1760 – 1800 a dále též pozemková kniha obce Záhoří K 29 pro léta 1667 až 1802.

V 90. letech 18. století se pro panství Údrč zápisy z kupních smluv zapisovaly do knihy záznamů a zákazů K 30. V roce 1803 došlo patrně k vnitřní reformě ve spisovně, kdy skončila platnost starších pozemkových knih určených jednotlivě pro každou obec a nové zápisy se začaly uvádět do nových knih, do nichž se zaznamenávaly zápisy do jedné řady pro dominikální agendu a do druhé pro agendu rustikální. Pro dominikální agendu byly určeny knihy (K1a K 2 z let 1800 – 1841, 1840 – 1851) a pro rustikální agendu (K3 a K4 z let 1803 – 1836 a 1837 – 1850).

Od roku 1740 byly ve fondu zvlášť vedeny knihy svatebních smluv pro celé panství K 31 a K

32 z let 1740 – 1790 a 1786 – 1802. Sňatky uzavřené po roce 1803 se až do počátku 50. let zapisovaly do pozemkových knih dominikálních K 1 a K 2 i rustikálních K 3 a K 4.

Dále se ve fondu nalézají kniha záznamů a zákazů (K 30 z let 1791 – 1795) spolu s knihou inventární (K 37 z let 1787 – 1803). Nadále fond obsahuje záznamy ohledně přihlášených dědiců, rozsudků a vyrovnání z konce 18. století, pro něž byla určena kniha K 36 a dále byla pro doklady o dlužích z období přelomu 18. a 19. století vytvořena kniha dlužích úpisů K 34. Obdobná kniha (K 35) vznikla i pro kvitance.

Listiny se v polovině 17. století zapisovaly do zvláštní knihy listin. Od počátku 19. století se opět z fondu vyčlenila samostatná řada knih dominikálních listin obsahující knihy K 38 a K 39 z let 1802 – 1840 a 1835 – 1850. Obdobně se ve fondu vyskytují i rustikální knihy listin číslo 1, 2, 3 z let 1803 – 1830, 1803 – 1845, 1843 – 1851, označené jako K40 až K 42.

O něco později se staly součástí fondu též knihy gruntovních peněz, které byly používány od počátku 19. století až do ukončení platnosti pozemkových knih na počátku 80. let téhož století. Počátek těchto knih byl paleograficko-historickým rozborem písma stanoven na rok 1803. Při bližším určení datace byla vyhledávána shoda písma, kterým byl napsán první zápis nacházející se pod nadpisem a názvem obce a čísla domu. Poslední z těchto dat bylo určeno za počátek knihy. Ve většině případů se objevil rok 1803.

Dá se proto předpokládat, že počátek zápisů do knih gruntovních peněz souvisí s reformou ve spisovně a zavedením nové řady pozemkových knih určených pro celé panství, do nichž se začalo zapisovat počínaje rokem 1803. Tím spíše, že se tyto knihy gruntovních peněz odvolávají na nové pozemkové knihy zavedené po roce 1803 a zároveň se v nich nezdá objevuje odvolání na dvorský dekret z roku 1791, který byl zaznamenán na počátku knihy K1.

V souvislostech vývoje na panství též nutno dodat, že vznik a následné používání těchto knih je zároveň spjato s převodem majetku po zesnulých Ludvíku Jiřím Bádenském a Augustě Alžbětě Eleonoře do vlastnictví Koruny na konci 80. let 18. století. Spolu s probíhajícími tereziánskými a josefskými reformami došlo díky raaabizaci i jiným zásahům k potřebě uvedené změny ve vlastnictví půdy zaevidovat.

Dále byly k archivnímu souboru kromě dosud uvedených knih a podacího protokolu přiřčeny navíc 4 mapy. První z nich označená jako M 1 vytvořil ing. Česák v roce 1935. Znázorňuje okolní lesy v blízkosti obcí Ratiboř, Polom, Skoky, z části též i poblíž Údrče a Veselova. Barevně je na ní rozlišeno stáří jednotlivých porostů od těch nejmladších až do 100 let. Mapa M 2 se nachází ve dvou totožných exemplářích. Na rozdíl od mapy M 1 je psána tuží. Vzhledem ke skutečnosti, že se od předchozího exempláře odlišuje pouze v nepatrných změnách, dá se předpokládat, že zobrazuje

obdobnou tematiku, avšak zcela postrádá legendu. Totéž lze v podstatě tvrdit i o M 3, která se od předchozích exemplářů liší pouze drobnými ručně psanými popisy.

Mapy označené jako M 2 a M 3 zcela postrádají jakoukoliv dataci. Vzhledem ke skutečnosti, že všechny uvedené archivní jednotky zřejmě označují stáří porostů a rozdíl mezi údaji jednotlivých map prakticky neexistuje, dá se usuzovat, že i mapy M 2 a M 3 byly vydány v polovině 30. let 20. století, ne-li současně.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a vyhotovení archivní pomůcky

Písemnosti obsažené v archivním souboru Velkostatek Údrč z let (1602) 1611 - 1935 uspořádal roku 2007 Mgr. Ivo Kadlec. Archivní pomůcku sestavil na pracovišti Státního oblastního archivu Plzeň v Nepomuku a úvod k ní roku 2007 sepsal Mgr. Ivo Kadlec.

V Nepomuku dne 31. července 2007

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a vyhotovení archivní pomůcky

Písemnosti obsažené v archivním souboru Velkostatek Údrč z let 1602 – -1935 uspořádal Mgr. Ivo Kadlec. Archivní pomůcku sestavil na pracovišti Státního oblastního archivu Plzeň v Nepomuku a úvod k ní sepsal Mgr. Ivo Kadlec.

V Nepomuku dne 31. července 2007

Příloha č. 1 - Seznam použitých pramenů a literatury:

- Doskočil, Karel, Berní rula II., Popis Čech r. 1654, Praha 1954
- Fiala, Jaroslav, K počátkům poutního místa Skoky, In.: Historický sborník Karlovarska IX, s. 73, Karlovy Vary 2003
- Schematismus des Königreiches Böhmen für das Jahr 1838, Praha 1838
- Handbuch des Königreiches Böhmen für das Jahr 1844, Praha 1844
- Handbuch des Königreiches Böhmen für das Jahr 1845, Praha 1845
- Hofmann, Gustav, Nové osady vzniklé na území Karlovarska v letech 1654 – 1854, In.: Minulostí Západočeského kraje XXXII, s. 183, Plzeň 1997
- Jonák, Eberhard, Der land- und lehentäfliche Grundbesitz im Königreiche Böhmen, Praha 1865
- Jonák, Ebenhard Der landtäfliche Grundbesitz im Königreiche Böhmen, Praha 1879
- Kalousek, Josef, Archiv český, 10. díl, Praha 1890
- Lišková a kol., Tereziánský katastr český, svazek 2, Praha 1966
- Lišková a kol., Tereziánský katastr český, svazek 3, Praha 1970
- Profous, Antonín; Svoboda, Jan, Místní jména v Čechách, Jejich vznik, původní význam a změny, Praha 1957
- Průvodce po archivních fondech, svazek 4, Praha 1975
- Retrospektivní lexikon obcí ČSSR, Praha 1978
- Sedláček, August, Místopisný slovník království Českého, Praha 1909
- Schaller, Jaroslaus, Topographie des Königreichs Böhmen, II. Band, Ellbogner Kreis, Praha 1785
- Sommer, G., Das Königreich Böhmen, XV. Band, Elbogner Kreis, Praha 1847
- Statistický lexikon obcí České Republiky, Praha 2005
- Tittel, Ig., Schematismus und Statistik des Grossgrundbesitzes und grösserer Rustikalgüter im Königreiche Böhmen, Praha 1906
- Úlovec, Jiří, Tvrze a zámky v Údrči, Lukách a Verušičkách, In: Historický sborník Karlovarska IX, s. 22, Karlovy Vary 2003

<http://www.hrady.cz/index.php?OID=4992>

http://www.zlutice.cz/zz_6.htm

Příloha č. 2: Struktura archivního souboru

	Časový rozsah	Inv. č.	Knih
<u>I. KNIHY</u>			
A) Veřejná agenda	(1602) 1611– 1884	1 – 53	53

	Časový rozsah	Inv. č.	Reg. pom
<u>II. SPISOVÝ MATERIÁL</u>			
A) Registraturní pomůcky	1838	54	1

	Časový rozsah	Inv. č.	map
<u>III. MAPY A PLÁNY</u>			
	1935	55 - 57	3

Příloha č. 3: Dnešní a německá či dnes nepoužívaná znění místních jmen

<u>české znění</u>	<u>německé či dnes nepoužívané znění</u>
Čichalov , <i>okr. Karlovy Vary</i>	Sichlau
Herstošice , <i>osada obce Údrč, okr. Karlovy Vary</i>	Herschaditz Herscheditz, Herschetitz Heršadice, Herpstošice
Hlineč , <i>osada obce Jesínky, poté osada obce Sovolusky, poté osada obce Bochov, okr. Karlovy Vary</i>	Lintzsch, Lintsch
Hřivínov , <i>od r. 1950 osada obce Luka, od r. 1961 osada obce Verušičky, okr. Karlovy Vary</i>	Hřivinov, Moukovice
Jesínky , <i>osada obce Sovolusky, později osada obce Bochov, okr. Karlovy Vary</i>	Gessing, Jeseň
Knínice , <i>osada obce Veselov, okr. Karlovy Vary</i>	Knönitz, Kněnice, Kninice
Martice , <i>osada obce Polom, poté osada obce Údrč, okr. Karlovy Vary</i>	Maroditz, Martič, Meredice,
Pavice , <i>u Bochova, v 50. letech 20. století jako osada zanikla, okr. Karlovy Vary</i>	Pobitz, Babice
Polom , <i>osada obce Údrč, okr. Karlovy Vary</i>	Pollem, Pohlem, Polheym
Ratiboř , <i>osada obce Veselov, okr. Karlovy Vary</i>	Ratieworz, Ratiwor
Skoky , <i>osada obce Žlutice, okr. Karlovy Vary</i>	Štok, Stock, Mariastock, Stoken

Sovolusky, osada obce *Bochov*,
okr. *Karlovy Vary*

Zoboles, Werschetitz, Sobolusky

Údrč, okr. *Karlovy Vary*

Utritzsch, Udritsch, Oudrč,

Vahaneč, po 2. sv. válce osada
obce *Verušičky*, okr. *Karlovy Vary*

Wohensch, Wohentzsch,
Bohentsch, Vohaneč

Veselov, obec v okr. *Karlovy Vary*

Pastenav, Passnau, Passenaw, Passenau

Záhoří, osada obce *Vahaneč*,
poté osada obce *Verušičky*,
okr. *Karlovy Vary*

Schrls

Zlatá Hvězda, osada obce *Her-
stošice*, nyní osada obce *Údrč*,
okr. *Karlovy Vary*

Stern

německé či dnes nepoužívané znění české znění

Bohensch, Wohensch, Wohentzsch,
Vohaneč, Bohentsch

Vahaneč, osada obce *Verušičky*, okr.
Karlovy Vary

Gessing, Jeseň, Jesínk

Jesínky, osada obce *Sovolusky*, později
osada obce *Bochov*, okr. *Karlovy Vary*

Herschaditz, Herscheditz,
Herschetitz, Heršadice,
Herspstošice, Herstešice

Herstošice, osada obce *Údrč*,
okr. *Karlovy Vary*

Lintsch, Lintzsch	Hlineč , <i>osada obce Jesínky, poté osada obce Sovolusky, poté osada obce Bochov, okr. Karlovy Vary</i>
Makowitz, Mackowitz, Makouvice, Hřivínov, Mokovice	Hřivínov , <i>od r. 1950 osada obce Luka, od r. 1961 osada obce Verušičky, okr. Karlovy Vary</i>
Knönitz, Kněnice, Kninice	Knínice , <i>osada obce Veselov, okr. Karlovy Vary</i>
Maroditz, Martič, Meredice	Martice , <i>osada obce Polom, poté osada obce Údrč, okr. Karlovy Vary</i>
Passnau, Pastenav, Passenaw, Passenau	Veselov , <i>obec v okrese Karlovy Vary</i>
Pobitz, Babice	Pavice , <i>obec u Bochova v 50. letech 20. století zanikla, okr. Karlovy Vary</i>
Pohlem, Pollem, Polheym	Polom , <i>osada obce Údrč, okr. Karlovy Vary</i>
Ratiwor, Ratieworz	Ratiboř , <i>osada obce Veselov, okr. Karlovy Vary</i>
Sehrles, Serles	Záhoří , <i>osada obce Vahaneč, okr., Karlovy Vary</i>
Sichlau	Čichalov , <i>okr. Karlovy Vary</i>
Stock, Mariastock, Maria Stock Štok, Stok	Skoky , <i>osada obce Žlutice, okr. Karlovy Vary</i>

Udritsch, Utritzsch, Oudrč

Údrč, *okr. Karlovy Vary*

Zoboles, Sobolusky

Sovolusky, *osada obce Bochov,*
okr. Karlovy Vary

<u>a) Dle názvu obce</u> <i>název obce</i>	<i>čísla (folií)</i>
Údrč <i>Ratiboř</i>	1 – 87 64
Polom	88 - 161
Skoky <i>Polom</i>	162 - 233 174
Hlineč <i>Údrč</i>	234 - 263 250
Vahaneč <i>Veselov</i>	264 - 308 306
Knínice	309 - 363
Ratiboř <i>Knínice</i> <i>Veselov</i> <i>Veselov</i>	364 - 376 377 389 – 395 456 - 466
<i>Veselov</i>	516
<i>Sovolusky</i>	522
<i>Veselov</i>	526
<i>Heršadice</i>	528
Herstošice	529 - 535
<i>Ratiboř</i>	536
<i>Veselov</i>	540
<i>Sovolusky</i>	542
<i>Veselov</i>	543
<i>Sovolusky</i>	544 - 549
<i>Herstošice</i>	551 - 554

<i>Sovolusky</i>	555
<i>Herstošice</i>	557
<i>Sovolusky</i>	558 - 561
<i>Herstošice</i>	562 - 569
<i>Jesínky</i>	570
<i>Sovolusky</i>	572
<i>Jesínky</i>	575
<i>Herstošice</i>	577
<i>Martice</i>	579 - 580
<i>Jesínky</i>	581
<i>Martice</i>	582
<i>Údrč</i>	583
<u>b) Dle abecedy</u>	
Herstošice	529 – 539, 577
Hlineč	234 - 263
Jesínky	570, 581
Knínice	309 – 363, 377
Martice	579, 580, 582
Polom	84 – 161, 174
Ratiboř	64, 364 - 376
Skoky	162 - 233
Sovolusky	542, 558
Údrč	1 – 87, 250, 555, 583
Vahaneč	264 - 304
Veselov	306, 389 – 395, 456, 540

Inventární seznam

I. K N I H Y

Veřejná agenda

1	Dominikální pozemková kniha obcí Čichalov, Jesínky, Herstošice, Hlineč, Knínice, Martice, Polom, Ratiboř, Sovolusky, Údrč, Vahaneč, Veselov, Záhoří, Zlatá Hvězda
(Grundbuch für Dominikalisten, Herschaft Udritsch, Lit. A)
Německy, 30, 5 x 47 cm, vazba z papíru a kůže
předch. sign.: Žlutice 98	(1791) 1803 - 1841	K1
2	Dominikální pozemková kniha obcí Čichalov, Herstošice, Knínice, Martice, Ratiboř, Sovolusky, Údrč, Vahaneč, Veselov, Záhoří, Zlatá Hvězda
(Grundbuch)
Německy, 27 x 43, 5 cm, vazba z kůže a ze dřeva
předch. sign. 17, Žlutice 173	(1837) 1841 - 1851	K2
3	Rustikální pozemková kniha obcí Čichalov, Jesínky, Herstošice, Hlineč, Knínice, Martice, Polom, Ratiboř, Skoky, Sovolusky, Úrč, Vahaneč, Veselov, Záhoří
(Grundbuch für Rustikalisten, No. I)
Německy, 30, 5 x 47 cm, vazba z papíru a kůže
předch. sign. Žlutice 174	(1801) 1803 - 1836	K3
4	Rustikální pozemková kniha obcí Čichalov, Herstošice, Hlineč, Jesínky, Knínice, Polom, Ratiboř, Skoky, Sovolusky, Údrč, Vahaneč, Veselov, Záhoří
(Grundbuch für Rustikalisten, No. II)
Německy, 32, 5 x 47, 5 cm, vazba z lepenky, kůže a papíru
předch. sign. Žlutice 101	(1823) 1837 - 1850	K4
5	Pozemková kniha obcí Jesínky, Herstošice, Hlineč, Knínice, Martice, Polom, Ratiboř, Skoky, Sovolusky, Údrč, Vahaneč, Veselov
(Herrschaft Udritsch, Kaufbuch)
Německy a česky, 20 x 33 cm, vazba z papíru
předch. sign. Žlutice 2621	(1615) 1619 - 1652	K5

6	Pozemková kniha obcí Čichalov, Herstošice, Hlineč, Jesínky, Knínice, Martice, Polom, Ratiboř, Skoky, Sovolusky, Údrč, Vahaneč, Veselov (Handelsbuch des Ambts Utritzsch) Německy, 19 x 32 cm, vazba z papíru a kůže předch. sign. 2627	1643 - 1679	K6
7	Pozemková kniha obce Čichalov (Das Kauff- und Handelsbuch bey dem Dorf Sichlaw) Německy, 19, 5 x 32 cm, vazba z papíru a kůže předch. sign. Žlutice 2637	1657 - 1750	K7
8	Pozemková kniha obce Čichalov (Kaufbuch des Dorfs Sichlaw) Německy, 20, 5 x 32 cm, vazba z papíru a kůže předch. sign. Žlutice 673	1750 - 1796	K8
9	Pozemková kniha obce Herstošice (Dorffs Herschaditz Kauf- und Handelsbuch für Anno 16??) Německy, 19 x 31, 5 cm, vazba z lepenky a papíru (vazba uvolněná) předch. sign. Žlutice 2628	1647 - 1772	K9
10	Pozemková kniha obce Herstošice (Kauf- und Handelsbuch des Dorffs Herrschaditz vorgehangen vom Marz 1763) Německy, 22 x 34 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Žlutice 687	1764 - 1800	K10
11	Pozemková kniha obce Hlineč (Dorf Lintzsch Kauff- und Handelsbuch von Anno 16??) Německy, 19 x 31, 5 cm, vazba z lepenky a papíru předch. sign. Žlutice 2619	1611 - 1800	K11
12	Pozemková kniha obce Jesínky a Martice (Dorfts Gessing Kauft- und Handelsbuch) Německy, 19, 5 x 31 cm, vazba z lepenky a papíru předch. sign. Žlutice 2624	1631 - 1792	K12

13	Pozemková kniha obce Knínice (Dorfts Kninitz Kauff- und Handelsbuch von Anno 16??) Německy, 19 x 31, 5 cm, vazba z lepenky a papíru (vazba poškozená, zejména dolní roh) předch. sign. Žlutice 2630	1652 - 1785	K13
14	Pozemková kniha obce Knínice (Kauft Buch Dorfts Knönitz) Německy, 22 x 35 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Žlutice 689	1764 - 1800	K14
15	Pozemková kniha obcí Knínice a Skoky (Handelsbuch bey dem Dorffe Knönitz, Stock) Německy, 19, 5 x 31, 5 cm, vazba z lepenky a papíru (vazba uvolněná) předch. sign. Žlutice 2622	1627 - 1763	K15
16	Pozemková kniha obce Polom (Dorf Pohlem, Kauf- und Handelsbuch, No. I) Německy, 19 x 31, 5 cm, vazba z lepenky a papíru (dolní roh poškozen) předch. sign. Žlutice 2629	1614 - 1797	K16
17	Pozemková kniha obce Polom (Pohlemer Kauff- und Handelsbuch de Anno 1754) Německy, 20, 5 x 32 cm, vazba z kůže předch. sign. Žlutice 675	1755 - 1801	K17
18	Pozemková kniha obce Ratiboř (Dorfts Rattuvorz. Kaufs undt Handelsbuch, Anno 1636) Německy, 19 x 31, 5 cm, vazba z lepenky a papíru (dolní roh poškozen) předch. sign. Žlutice 2625	(1602) 1644 - 1766	K18
19	Pozemková kniha obce Ratiboř Německy (Kaufs- und Handlungen des Dorfs Rattivorz II.) Německy, 20, 5 x 32 cm, vazba z lepenky a kůže předch. sign. Žlutice 669	1739 - 1800	K19

20	Pozemková kniha obce Skoky (Kauft und Handelsbuch von Anno 1745) Německy, 20, 5 x 31 cm, vazba z lepenky a kůže (vazba uvolněná) předch. sign. Žlutice 672	1745 - 1802	K20
21	Pozemková kniha obce Sovolusky (Dorfts- Soboles, Kauft und Handelsbuch) Německy, 19, 5 x 31 cm, vazba z lepenky a papíru (vazba uvolněná) předch. sign. Žlutice 2631	1617 - 1745	K21
22	Pozemková kniha obce Sovolusky (Dorfts Soboles Kauft und Handelsbuch) Německy, 22, 5 x 33 cm, vazba z kůže a papíru (vazba poškozená) předch. sign. Žlutice 667	1735 - 1800	K22
23	Pozemková kniha obce Údrč (Gemeinde Udritsch, Kauf- und Handelsbuch) Německy, 19, 5 x 31 cm, vazba z lepenky a papíru (vazba uvolněná) předch. sign. Žlutice 2623	(1610) 1651 - 1733	K23
24	Pozemková kniha obce Údrč (Kauft und Handlungen des Udritsch) Německy, 22, 5 x 32 cm, vazba z kůže a papíru (vazba uvolněná) předch. sign. Udritsch 21, Žlutice 668	1735 - 1792	K24
25	Pozemková kniha obce Údrč (Kontraktenbuch Udritsch 1795) Německy, 22, 5 x 37 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Žlutice 99	1792 - 1800	K25
26	Pozemková kniha obcí Vahaneč a Hřivínov (Dorfts Bohentzsch und Mockowitz, Kauft- und Handelsbuch) Německy, 19, 5 x 32 cm, vazba z lepenky a papíru (vazba uvolněná) předch. sign. Žlutice 2626	1636 - 1802	K26

27	Pozemková kniha obce Veselov (Dorfts Paszenaw, Kauft und Handelsbuch) Německy, 19, 5 x 31 cm, vazba z lepenky a papíru (vazba uvolněná) předch. sign. Žlutice 2620	1650 - 1760	K27
28	Pozemková kniha obce Veselov (Dorft Passnau, Kauf- und Handelsbuch) Německy, 21 x 34 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Žlutice 686	1760 - 1797	K28
29	Pozemková kniha obce Záhoří (Dörffseins Sehrles, Kauff und Handelsbuch) Německy, 20 x 31 cm, vazba z lepenky a papíru předch. sign. Žlutice 2632	1667 - 1802	K29
30	Kniha zákazů a záznamů (Ambts Udrithes, Buch der Verbothen und Vormerkungen, No I.) Německy, 22 x 37 cm, vazba z lepenky a papíru, hřbet z kůže předch. sign. Žlutice 183	1792 - 1795	K30
31	Kniha svatebních smluv (Heiraths Vertrag Prothocoll des Ambts Udritsch) Německy, 21 x 32 cm, vazba z lepenky a papíru předch. sign. Žlutice 182	1740 - 1790	K31
32	Kniha svatebních smluv (Ambt Udrithes, Buch der Heyrathes Contracten, No. I.) Německy, 22, 5 x 36 cm, vazba z lepenky a papíru, hřbet z kůže (vazba poškozená) předch. sign. Žlutice 181	(1778) 1786 - 1802	K32
33	Kniha rozsudků a vyrovnání (Buch der Urtheilen und Vergleichen, No. I) Německy, 22 x 35 cm, vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet z kůže předch. sign. Žlutice 180	1788 - 1802	K33

34	<p>Kniha dlužních úpisů (Buch der Schuldverschreibungen)</p> <p>Německy, 23 x 36 cm, vazba z papíru a kůže (vazba není původní)</p> <p>předch. sign. Žlutice 102</p>	1787 - 1810	K34
35	<p>Kniha kvitancí (Ambt Udrithes, Buch der Quittungen, No. I.)</p> <p>Německy, 22, 5 x 36, 5 cm, vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet z kůže</p> <p>předch. sign. Žlutice 179</p>	1793 - 1803	K35
36	<p>Kniha přihlášených dědiců a testamentů úřadu Údrč (Ambts Udritsch. Der Erbs Erklärungen und Testamenten, No. I)</p> <p>Německy, 22, 5 x 36 cm, vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet z kůže</p> <p>předch. sign. Žlutice 177</p>	1788 - 1802	K36
37	<p>Kniha listin a inventářů (Der Inventarien und Urkundenbuch, No. I.)</p> <p>Německy, 22 x 35 cm, vazba z lepenky a papíru, hřbet a roh z kůže (vazba poškozená, dolní roh chybí)</p> <p>předch. sign. Žlutice 178</p>	1788 - 1803	K37
38	<p>Dominikální kniha listin (Dominikal Urkundenbuch)</p> <p>Německy, 30, 5 x 47 cm, vazba z kůže a papíru (vazba uvolněná)</p> <p>předch. sign. Žlutice 104</p>	1802 - 1840	K38
39	<p>Dominikální kniha listin (Dominikal Urkundenbuch, Herrschaft Udritsch, Lit. B)</p> <p>Německy, 32, 5 x 48, 5 cm, vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet kožené</p> <p>předch. sign. Žlutice 103</p>	1824 - 1850	K39
40	<p>Rustikální kniha listin, č. 1 (Rustikal Urkundenbuch, No. I.)</p> <p>Německy, 30, 5 x 47 cm, vazba z papíru a kůže</p> <p>předch. sign. Žlutice 175</p>	(1796) 1803 - 1832	K40

41	Rustikální kniha listin, č. 2 (Rustikal Urkundenbuch, No. II.) Německy, 31 x 47 cm, vazba z papíru a kůže předch. sign. Žlutice 105	(1820) 1831 - 1845	K41
42	Rustikální kniha listin, č. 3 (Rustikal Urkundenbuch, No. III.) Německy, 31 x 47 cm, vazba z lepenky a papíru, rohy a hřbet z kůže (vazba uvolněná) předch. sign. Žlutice 116	(1827) 1843 - 1851	K42
43	Kniha listin (Instrumentenbuch) Německy, 20, 5 x 31, 5 cm, vazba z lepenky a papíru předch. sign. Žlutice 635	1657 - 1666	K43
44	Hlavní kniha gruntovních peněz obce Čichalov (Hauptaktiv und Passivstandsbuch der Gemeinde Sichlau, No. I.) Německy, 32 x 46 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Žlutice 106	/1803/ - 1883	K44
45	Hlavní kniha gruntovních peněz obce Herstošice (Hauptaktiv und Passivstandsbuch der Gemeinde Herschaditz, No. I.) Německy, 32 x 46 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Žlutice 107	/1803/ - 1884	K45
46	Hlavní kniha gruntovních peněz obcí Jesínky a Martice (Hauptaktiv und Passivstandsbuch des Dorfes Gessing und Maroditz, Nro. I.) Německy, 32 x 46 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Žlutice 108	/1803/ - 1883	K46
47	Hlavní kniha gruntovních peněz obcí Polom a Skoky (Hauptaktiv und Passivstandsbuch der Gemeinde Pohlem und Stock, No. I.) Německy, 33 x 47 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Žlutice 176	/1803/ - 1883	K47

48	Hlavní kniha gruntovních peněz obce Ratiboř (Hauptaktiv und Passivstandsbuch der Gemeinde Ratiworz, No. I.) Německy, 32 x 47 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Žlutice 112	/1803/ - 1880	K48
49	Hlavní kniha gruntovních peněz obcí Sovolusky a Hlineč, č. I (Hauptaktiv und Passivstandsbuch der Gemeinde Soboles und Lintsch, No. I.) Německy, 32 x 46 cm, vazba z papíru a kůže předch. sign. Žlutice 111	/1803/ - 1883	K49
50	Hlavní kniha gruntovních peněz obce Údrč (Hauptaktiv und Passivstandsbuch der Gemeinde Udritsch) Německy, 31 x 46 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Bochoř 190	/1803/ - 1883	K50
51	Hlavní kniha gruntovních peněz obcí Vahaneč a Knínice (Hauptaktiv und Passivstandsbuch der Gemeinde Bohentsch mit Mockowitz und der Gemeinde Knönitz, Nro. I.) Německy, 32 x 47 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Žlutice 114	/1803/ - 1884	K51
52	Hlavní kniha gruntovních peněz obce Veselov (Hauptaktiv und Passivstandsbuch der Gemeinde Patsnau, Nro. I.) Německy, 31 x 47 cm, vazba z kůže a papíru předch. sign. Žlutice 115	/1803/ - 1884	K52
53	Hlavní kniha gruntovních peněz obcí Zlatá Hvězda a Záhoří (Hauptaktiv und Passivstandsbuch des Dorfes Stern und Sehrles, Nro. I.) Německy, 31 x 46 cm, vazba z papíru a kůže předch. sign. Žlutice 113	/1803/ - 1884	K53

II. SPISOVÝ MATERIÁL

A) Registraturní pomůcky

54 Podací protokol in publico - politicis 1838 R1

III. MAPY A PLÁNY

55 Porostní mapa revíru Smilov u Údrče 1935 M1
ing. Česák, bez místa, 1 : 5760, rukopis kolorovaný,
34, 5 x 46 cm

56 Porostní mapa středu revíru Smilov u Údrče /1935/ M2
bez autora, bez místa, 1 : 5760, rukopis tuší, 50 x 64
cm (2 exempláře)

57 Porostní mapa revíru Smilov u Údrče /1935/ M3
bez autora, bez místa, 1 : 5760, rukopis tuší, 50 x 64
cm

Základní informace o archivním souboru a zpracování jeho pomůcky:

Název archivní pomůcky	Velkostatek Údrč
Časový rozsah:	(1602) 1611 - 1935
Počet evidenčních jednotek:	57 (53 knih, 1 podací protokol, 3 mapy)
Počet inventárních jednotek:	57
Rozsah v bm:	3, 25 bm (3, 23 bm knih, 0, 01 bm registraturních pomůcek, 0, 01 bm map)
Stav ke dni:	31. července 2007
Zpracovatel archivního souboru:	Mgr. Ivo Kadlec
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Ivo Kadlec
Počet stran:	36
Počet exemplářů:	4
Schválil:	PhDr. Petr Mužík, ředitel SOA v Plzni